

DUHOVNO ŽIVLJENJE

110

LA VIDA ESPIRITUAL
A VIDA ESPIRITUAL
THE SPIRITUAL LIFE

LETO IV AÑO
OKTOBER 1936

BUENOS AIRES

DUHOVNO ŽIVLJENJE

izhaja mesečno

DAVID DOKTORIČ in JOŽE KASTELIC Condarco 545 (Okraj Flores), telef. 63 - 2435.

Hlađnik Janez, Caseros 2780. — telef. 61 - 4221.

Obletnico evharističnega kongresa

proslavimo na AVELLANEDI 11. OKTOBRA. Pridite tedaj iz vseh strani na obisk k našim Avellanedcem, da damo hvalo Jezusu za odrešenje, ki ga nam je pridobil in za Najsvetejši Zakrament, ki ga nam je dal.

Popoldne 11. okt. bomo praznovali isti spomin v Villa Devoto.

Srebrna maša

Ni se še zgodilo, da bi se po naše tak dogodek slavil v tej deželi. Kar trije slovenski duhovniki pred oltarjem in s slovensko mašo!

Pač ne bo nihče izostal, komur je le mogoče priti, kdor ima le še kaj vere, naj jo pokaže to dan.

25. okt. ob 10. se vrši slovesna SREBRNA MAŠA na Paternalu. Daroval jo bo častiti g David Doktorič. Vršil jo bo na Av. del Campo 1653.

Cerkveni pevci

Le skupi! Mnogi imate dober dar glasu, mnogi ste bili pevci že doma na koru! Pridite, oglasite se, da se cerkveni pevski zbor še pomnoži. Priдруžite se njim, ki zvesto vstrajajo kljub oviram in doprinesite nekaj v božjo čast, da se naš zbor še pojači za velike slovesnosti, ki so pred nami: za srebrne maše in za Lujan. Javite se pri pevovodji g. Cirilu Jekšetju Donato Alvarez 2661 (Paternal).

POŠILJANJE NAROČNINE NAŠEMU LIST:

Buenos Aires — Banco Germanico, Av. L. N. Alem 150.

Buenos Aires — Banco Holandés — Bmé. Mitre 234. Kdor ima pri nji vlogo, mu ni treba pošiljati denarja, temveč lahko piše banki, naj ona nam izplača naročnino kar iz njegove hranilne vloge.

Jugoslavija: Zadrúžna gospodarska banka v Ljubljani, Miklošičeva cesta, s pripombo: za Duhovno življenje, Buenos Aires.

Brasil: Banco Germanico, Rio de Janeiro, Rua Alfandega 5 — Banco Germanico, Sao Paulo, Rua Alvarez Penteado 19 — Banco Germanico, Santos, Rua 15 de Novembro 164 — Banco Holandés, Sao Paulo, Rua Alvarez Penteado 23.

Paraguay: Banco Germanico, Asunción, Calle Pres. Franco esq. Chile.

Chile: Banco Germanico de la A. S., Santiago. Calle Huérfanos 833 — Banco Germanico, Valparaiso, Calle Pratt 238.

Holandsko: Hollandsche Bank — Unie N. V., Heerengracht 432, Amsterdam, Holandia.

Nemško: Deutsch-Südamerikanische Bank A. G., Mobrenstrasse 20, Berlin.

POZDRAVLJEN!

Za izseljeniškega dopisnika je bil imenovan g. DAVID DOKTORIČ. Z veseljem smo ga pozdravili 19 sept. zvečer, ko je stopil na tukajšna tla, kjer upamo, da bo veliko dobrega storil v prid izseljencev.

G. Doktorič je bil rojen 1887. Bil je posvečen v mašnika v Gorici. Bil je osebnik tajnik nadškofa Sedeja, potem kaplan na Placuti in ravnatelj Alojzijevejšča. Od leta 14 do 18 (v času vojske) je bil za vikarja v Gaberju. Po vojski je bil spet poklican v nadškofijsko pisarno. Pozneje je bil tajnik Goriške zadružne zveze, predsednik Katoliške tiskarne, dokler ga niso 1928 izgnali iz Gorice.

V Ljubljani je potem vodil narodno obrambno društvo Stražo. Nato je bil župnik v Radomlju pri Kamniku.

Zadnji čas je deloval kot tajnik banovinskega sosvetaja za primorske izseljence.

Vse njegovo delo je bilo torej posvečeno primorskim Slovincem. In tudi sem je prišel, da bi čim več za svoje rojake storiti mogel.

Létos je srebrni jubilej njegovega mašništva. V znamenje hvalenosti za žrtev, ki jo je storil s svojim prihodom med nas mu bomo priredili tudi tukaj slovesno

**Srebrno mašo na Paternalu
18. okt. ob 10 h.**

Iz dalje k tebi želim...

Sred hrupnega mesta,
kjer vodi življenja me cesta,
objela nemirna me noč.

Se vzdignil v višave,
nad meglene dobrave
moj duh hrepeneče zletel.

Grenkost je otiral
se plaho oziral,
kje sladke spomine bi vjel.

Res v snu nad vasico
sem rojstno poletel
daleč čez široko morje.

Na cvetnih vrtovih,
na belih zidovih
oko se mi vstavilo je.

Sree je vzdrhtelo,
še bolj zaželelo
vrniti se v sredo krasot,
katere zastoj sem
brez mira, pokoja
izkal po svetu drugod.

Le za trenutek
ta sladki občutek
v srečju ustavil se je.
potem pa odjadral
čez široko morje,
čez visoke gore
A meni je pustil
le tožno sree.

Anton Podlogar.

OSEMSTOLETNICA.

15 in 16 aug. se je vršila veličastna proslava 800letnica stiškega samostana in obletnica evharističnega kongresa. Pred podobo stiške Žalostne Matere božje je obnovilo sklepe evharističnega kongresa 25 tisoč vrnikov s škofi: dr. Jegličem, dr. Tomažičem, dr. Rožmanom in dr. Srebrničem s Krka. Veliko odličnih osebosti je pohitelo v Stično že v soboto in se je udeležilo nočne procesije 8000 fantov in mož. Glavne slavnosti so bile v nedeljo. Na širokem in prostornem samostanskem dvorišču pod velikim belim križem je bila slovesna služba božja. Cerkveni govor je imel ljubljanski škof dr. G. Rožman. Prireditve so počastili minister dr. A. Korošec, ban dr. Natlačen, divizijski general Nedeljković, ljubljanski župan in cerkveni ter javni odličnjaki v spremstvu zastopnikov številnih organizacij.

Slovesni službi božji je sledilo manifestacijsko zborovanje, katerega je otvoril predsednik Kat. akcije g. dr. Žitko, ki je predlagal z ljudskim navdušenjem sprjete brzojavke: sv. Očetu Piju XI., kralju Petru II. ter knezu namestniku Pavlu.

V nedeljo popoldne se je vršila ob pokanju topičev glavna jubilejna procesija, katero je zaključila himna "Povsod Boga".

V sprevodu je bilo 100 konjenikov in tisoč kolesarjev.

Maj gre mimo tvojih tal

Jutro na morju

Krasno je vstajalo mlado jutro novega dne. Že ob pol 5 zjutraj je bil Janez na krovu. Ravno kar je mlada svetloba odrezala morje od neba. Pod mračnimi oblaki se je vrezal oster svetlobni pas in je skozi njega vdiral vsak hip močnejša luč. Mogočno je šel dan vse više in više, vse bolj nizko tja na zapad se je umikala noč in že sta se na še medlem obzorju motno prikazali dve ladji, ki sta hiteli v obratni smeri.

Vse bolj ognjena je postajala luč mladega jutra, ki je začela z zlatom oblivati samotne meglice, ki so blodile po jutranjem nebu. Prekrasen prizor, ki ga je škoda zaležati.

Pohitel je zato Janez pod krov, da zbudi prijatelje. Jože je bil že na nogah in je takoj hitel, da vidi lepoto mladega jutra na morju. Tonetu pa ni bilo mnogo do tega. Še je Jože Toneta poščegetal v podplat in mu ponagajal: Solnce zgodaj gori gre, pastirji jokajo,

Solnce zgodaj gori gre, pastirji jokajo,

Radi bi še spančkali, pa vstati morajo...

Pozdravilo ga je krasno jutro! Vse svetlobe so se prelivale čez nebo od temne modrine na skrajnem zapadu mimo ognjeno-rdečih oblakov, ki jih je oblivala jutranja zarja do zlate luči, ki je na vshodu že odpirala vrata za sončen vshod.

Molče sta motrila čudovito lepoto, ki se jima je razodevala. Janezu je vstala misel in se menda prelila v Jožeta, zakaj kot na takt se jima je izvilo polglasno

Ko dan se zaznava, danica priplava
se sliši zvonjenje čez hrib in čez plan.

Obmolnila sta, kot da prisluškujeta pesmi jutranjega zvona, pesmi, ki je kot srebrn glas prišla z voščilom srečnega novega dne, ki ga je Marija doma vsako jutro voščila...

Zaman sta hrepenela v daljo, le motorji so peli, vrvi so brnele in morje je pošumevalo in mornarji se čistili krov... pesmi jutranjega zvona sta zastonj hrepenče prisluškovala. Ni se oglašila kosa, ki bi jo sosed klepal, niti ni kosila v mlado deteljo, ni se

oglasilo mukanje govedi... Niti ni bilo čuti samotnega koraka, ki bi hitel k maši... Le na nebu je vstalo jutro, lepo prelepó, kakor doma, kakor tedaj, ko ga je doživel Janez visoko gori v planinah, gori na Kamniškem sedlu, sredi črede ovac... Vstala mu je v misli pesem o oni deklici, ki je s hrepenenjem poslušala pesem iz doline in

Ko bi mogla, ko bi mogla, rada šla bi spet nazaj,
rada spet bi čredo pasla, kot jo pasla je nekdaj

Tedaj se je zlila solnčna luč čez modrsno gladino. V svem sijaju je zrastle iz morja zlato solnce in poljubilo na zapadu otoke, ki jih doslej nista opazila. Kakor privid se jima je videlo in neverjetno sta se začudila, kakor da so zrastle iz tal slovenske planine, snežno bleščeč v jutranje solnce... Visoko gori v nebo je rastle mogočna gora in menda ni prevara... saj je to sneg! Sneg kot doma na naših planinah...

Res je bil sneg, ki je prav prejšnji dan v času nevihte pokrtil sneženo kapo, kakor v pozdrav, ki ga je našim znancem še poslala domovina, zakaj dežela, kamor je vodila njihova pot ne pozna snega. Neverjetno se jima je zdelo to. Bil je rez izreden pojav, pa vendar ne čudež, zakaj najvišja gora Kanarskih otokov, mimo katerih so pluli je visoka skoro štiri tisoč metrov.

Počasi se je primotal tudi Tone iz svojega gnezda in kar žal mu je bilo, da ni prišel preje. Zakaj me nisi vrgel iz postelje, je malovoljno zagodrnjal. Ali bi mi vsaj plahto potegnil, da bi se pošteno zbrihtal. Jaz sem od doma takega vajen...

Jože pa mu je spomnil: kder dolgo leži, kosilo zamudi... Pa Toneta je nevolja kmalu minila v prijetnem zadoščenju, da vse ga le ni zamudil. Že mu je silila v jezik pesem in je začel požvižgavati ono:

pa bom šel na planine, na visoke gore
pa bom slišal zvoniti zagorske zvone...

Nič jih ne boš slišal ne, ga je podražil Jože. Saj še križa nisi naredil. Tone se je pa tudi znašel in je zamujeno popravil. Res sem ga pozabil. Pa le zato, ker nisem na svoji postelji spal. Tako je človeku res vse narobe. Nisem med pobožnimi, z Bogom se pa tudi ne maram kregati. Samo če me ne bo kak hudič premotil... Vse je mogoče, zakaj pravijo da je Argentina njegova dežela, da jo je sam vrag naredil zato, da svetu pamet meša...

Bog ve kaj nas čaka, je nadaljeval Janez. Upamo seveda le v najboljše, ali kdo ve?...

Kaj bi!... Za polno mizo seveda ne bomo sedli! Pa, če se je oni -- neki Jurič doli iz Bele Krajine -- pohvalil, da vsak dan enega konja zasluži... pa ni smerit, da ne bi mi vsaj eno kozo, je menil Jože...

Za pridne roke dela menda ne bo manjkalo. Samo da bi človeka ne zadeja kaka nesreča. Pravijo da je zemlja nezdrava... Pa, kaj bi si človek grenil: V božjih rokah smo, tako je hotel Janez ta razgovor zaključiti, ko je prihitel znanec mornar Pepo:

Dobro jutro Bog dai, od ljubce sem fraj...

Tudi četrti spremljevalec se je tedaj približal, sedaj že povsem dober. Prejšnje dneve ga je morska močno izdelavala.

Vas skrbi Amerika, kajne? je prešel Pepo v resno besedo, ko je videl njihove zamišljene obraze.

Bo že Bog dal, da bo prav, je bila misel vseh, ki jo je Jože povedal, ne da bi opazil, kdaj se je približal znani Janezov sobni tovariš, ki je malomarno nadaljeval: kaj bo dal Bog? Prav briga se on za koga. Za delavca in majhnega človeka nima on nič. Bog je samo za bogate in za tepce. Bogati so si ga zmislili zato, da z njim strahujejo siromake in tepce. V Ameriki je svet že bolj pameten in tam Boga že več ni...

Neprijetno so dirnile naše fante take besede. Doslej jih še ni nobedcu nikjer slišal. Čuden človek, ki kaj takega trdi!

Kdo pa potem takem vodi svet, če ga ne Bog, se je oglasil Jože. Kdo neki. Svet gre sam naprej, narava sama! — je bil odgovor.

Jako lepo. Narava sama. Čisto prav. Saj tudi ladja gre sama. Kdo jo pa poriva, je nadaljeval Janez.

Jasna stvar. Stroji jo ženo. Vijaki. Stroji teko in ladja gre dalje, je pojasnjeval spet tržačan.

Seveda motorji! Kdo jih je pa naredil. Ali so kar sami zrastli v ladji? je imel Janez besedo.

Kar nevoljen je postajal tržačan: napravili so jih seveda ljudje. Pa kaj nas to briga. Svet ni ladja in ga ne ženo stroji. To je narava, ki vse dela.

Torej kot nekaka mašina. Kako pa je ta mašina taka postala in kako je začela voditi svet? Meni se že vse bolj pametno vidi, priznati, da je to mašino stvarstva, narave ali kakorkoli že kdo

svet imenuje, napravil Bog; — kot pa verjeti, da je vse to samo po sebi slučajno nastalo. Pač čudni ljudje, katerim se zdi neumnost verjeti v Boga in božjo previdnost, pametno pa se jim zdi trditi, da je svet sam od sebe, čeprav vemo, da še konjska figa ne pride na cesto sama od sebe.

Tisti, ki je sit, lahko meče skledo pod mizo. Spominjam se zgodbe, kako se se vozili po ženevskem jezeru v Švici neki učenjaki. Strašno modri so bili in eden drugemu dokazovali, da ni Boga. Tako zelo so bili zamišljeni v to dokazovanje, da niso opazili, kdaj se je jezero razburkalo. Čolnar je opozoril na nevarnost. Šest modrijanov je postalo šest bojazljivcev. Nevarnost je bila resna in tedaj so v stiski vsi klicali Boga na pomoč. Preje so Boga tajili, ko so bili v stiski so ga pa le klicali napomoč... Čolnar se jim je moral kar smejati, če tudi je bil položaj zelo resen.

Ali neki nemški modrak — kako se že imenuje? Tako nekaj šopom, da Schopenhauer, — ki je tudi Boga tajil. Potem je bil pa nevarno bolan in je Boga klical. Zdravnik se je ponorčeval iz njega, češ: kaj sedaj je Bog? Preje si trdil da ga ni! Preje sem bil zdrav in ga nisem rabil, bolezní pa že vidim, da brez Boga ne morem prenašati...

Tako je Janez jasno izpodbijal modrovanje nevernega sopotnika meneč: verjeti trditvam, ki jih brez dokaza postavljajo brezbožni učenjaki, to, kaj ne, je v redu? To je menda modrost, vredna človeka, kaj ne? Držati se tega, kar nas vera uči, čeprav je dokazano z dokazi ki jih še nihče izpodbiti ni mogel; čeprav nam samo vera dober odgovor da in pravico prisodi brez razlike revežu in bogatemu, učenemu in neukemu... to je seveda človeka nevredno... Kaj ne! Sveto pismo pa pravi: "Neumnež trdi, da ni Boga" in še takole dopolni te besede: Nespametni so tisti, ki Boga ne poznajo. Njihova grda poželjivost jim je zavezala oči, da ne morejo videti tega, kar je".

Tako so naši fantje trčili prvič z ljudmi, kateri so se nabrali misli nasprotnih tistim, ki so vodile njihovo mladost. Da, tako je življenje. Kot ognjena peč, ki človeka pretaplja kot rudo. Kar je nežlahtnega v rudi zgori ali se izloči kot žlindra...

Pa kakor tudi so bili Janezovi odgovori jasni in prepričevalni, tovarišen se je vseno začel pomalen zajedati dvom v dušo in se je njihov pogovor na ta najgloblja vprašanja večkrat povračal. Janeza nobeni ugovori niso spravili v zadrego, ker je oni boj za

vero v svojem srcu že srečno dobojeval in imel o vsem zadosti, jasnosti, da je razgalil prazne ugovore, katere je iznašala nevednost in zloba.

Pa, najvažnejše, kar jih je zanimalo, je bila pač misel v bodočnost, ki ji plovejo nasproti.

Najbolj modro, kar storiti moremo je, da se jezika učimo, da nas ne bodo prodali, je svetoval Janez, ki se je že dotlej naučil 200 španskih besed iz knjige. Že je poskušal zlagati besede v stavke, samo to ga je imelo, če besede iz njegovih ust sploh imajo kaj podobnega španskemu.

Tovariši so bili Janezove misli veseli in so odslej imeli skupno šolo. Janez je bil za profesorja, tovariši pa učenci. Nekateri dvotip so napravili iz španskih besed in so se do sita nasmejali, nekaj jim je pa tudi v glavi ostalo. Sklanje, sprege, zaimke! Tako so se pripravljali za vstop v deželo lepih sanj.

Janez.

(dalje sledi)

V Lujan

Naše slovensko romanje v Lujan se vrši zadnjo nedeljo v novembru 29. novembra. Ob 10 h. bo naša velika maša.

Toplo ste povabljeni vsi Slovenci, da poromate ta dan na božjo pot k Materi Božji. Ne moremo na Sveto Goro, ne na Brezje, ne na Višarje. Naj poromajo naše želje tja, naše prošnje bomo pa povedali Mariji v Lujanu.

Ne gre le za zunanjo svečanost, ne za izlet, gre za to da bi bili vredni Marijine pomoči, kakor jo prosimo z molitvijo: Prosi za nas grešnike zdaj in ob naši smrti uri!

Vsi ki imate plemenito srce za stisko in nesrečo bližnjega, premislite, da je največja stiska in beda tista, ki grozi v večnosti... Zato storite vse kar morete, da bo poromalo k Mariji čim več rojakov. Tam pa naj jim Marija izprosi milost, da bi spoznali, kaj je za človeka prava sreča, da se rešijo pravi čas največje nesreče.

Nismo še odločili načina, kako se bo potovalo. Ali z vlakom ali z omnibusi. Naprošeni ste, da sporočite svoje želje glede tega.

Nadaljnja navodila slede v prihodnji številku Duh. Ž.

Brez vizuma

Da bi tudi tisti bolje spoznali izseljeniško življenje, ki ga niso okusili, pa si želijo iz mirnih in tihih domačih krovov v široki, bogati in moderni svet, v hrupna mesta polna smeha in veselja, nepreglene ravine plodnega polja, koder na stroju sedeč obdelujejo zemljo, žanjejo žito tako, da iz stroja padajo vreče polne žlahtnega božjega daru... Zato sem napisal te vrste.

Da pri nas v Argentini je tako... pa vendar še nismo tako daleč, da bi kar pečene potice tekle iz stroja, ki žanje. In še marsikatero dobroto, o kateri smo sanjali tedaj, ko nas je tujina klicala, zastonj iščemo v tuji zemlji... Pač pa mnoga razočaranja!

In če se komu sreča nasmehne, je pot do nje težka, čez toliko zaprek in ovir, pridobljena z žrtvami, ki jih pero komaj more opisati.

Po šestmesečni brezposelnosti v Montevideo, ko sem skušal tudi, kaj se pravi lačen biti, sem se odločil, da poskusim priti v Argentino. Toda, od kod vzeti 41 pesičkov (1000 Din) za vizum? in za karto! To je denar, ki bi se lahko tudi v kaj drugega obrnil. Sila kola lomi, zato sem poskusil, kako bi šlo "brez pravice". Kar skrivaj, tihotapsko čez mejo iz Urugvaja v Argentino.

Zmenila sva se z znancem Ivanom in sva jo ubrala. Imela sva vsega en desetak denarja. Največ sva računala na srečo. Ivan je doma doli nekje od Kuípe, Belokranjec, ki je pred nekaj meseci prišel po srečo v to zemljo.

Krepko sva vzela pot pod noge. Se isti dan 17. jul 1931 sva premerila peč ves Urugvaj od Montevideo do Fraybentos, ki leži ob reki Urugvaj. Malo nižje se ta zlije s Parana in naprej teče kot Rio de la Plata, ki je najširša reka na svetu. Samo širok veletoč naju je še ločil od "objubljenе dežele" Argentine.

Dober plavač bi se te vode ne ustrašil, a vsakdo ima strah pred "zelenci" ki budno čuvajo, da se ne bi tujec vtihotapil v deželo. Pa bila je zima in šotorj obmejnih čuvarjev vidni.

Šele tretji dan sva izvohala primerno rešitev iz položaja. Ob 2 h. popoldne sva stopila na trhel brod pijanega Urugvajca. Sicer se je nama ta čas zdel malo priklađen, toda zaupala sva nekaj tudi drugim. Poleg "kapitana" sta bila na ladiji še dva tudi pre-

cej "okajena" pomočnika. Svojo duhovitost so zajemali iz zelenke, ki so jo ponudili tudi nama, a sva jo odklonila sluteč, da vtegnejo imeti z nama kake postranske namene... Bili so ti mo-žje tudi skrajno radovedni, kaj vse imava s seboj. Seveda sva jim dopovedala, da nimava nič denarja, a oborožena sva pa kot dva hajduka... V resnici sem premogel jaz brezkoristen nožek, ki bi bil nevaren le vjetemu vrabcu.

Po triurni vožnji po reki navzgor naju so postavili na breg z zagrtovilom, da tukaj in nobene nevarnosti in da prideva kaj kmalu v mesto Gualeguaychu.

Z veselim upanjem sva stopila na zaželjena argentinska tla. Pa sva se prevarala v misli, da je nevarnost minila, ker se je šele pričela. Sedla sva in učeno razgrnila zemljevid. Karta je pokazala, da sva blizu nekega gozda, ne daleč od človeškega bivališča. Res sva ugotovila kmalu, da bo to hiša paznikova... Pa sva spoznala še več, da sva na otočku, ki ga s celino veže le nekak sumljiv most, ki je tekel ravno izpred kočice čuvajeve. Sitna zadeva. Hiši ogniti se ni mogoče, iti mimo nje je nevarna stvar. Toda! Pogum velja!

Neustrašeno sem pobloskal v dlani, kakor je navada, kadar stojiš pred zaprto hišo, da koga pokličeš. Prišla je mlada ženska in sem povprašal, če ni prišel danes kak ribiški čoln, ki bi naju imel pričakovati. Nič ni vedela in menila, da naj počakova, da pride mož, ki nemara kaj ve... No, midva nisva imela želje, da se z njim srečava, pa naj bo že lovec na ljudi ali na živali, zato sva trdila, da ne moreva čakati, ker se bojiiva noči, da morava kar dalje. Še nama je povedala, da do estancije "La Porteña" ni več kot pol ure hoda. "Adios, señora y muchas gracias" in sva šla.

Kmalu ko sva krenila naprej, sva opazila skozi visoko bičevje, da nama prihaja naproti voz. Hitro sva zdrsnila v zeleno gnilo vodo, da se skrijeva. V nerodnem položaju nisva nogla povsem mirovati. Ko je šel voz mimo se je na povelje živinčice ustavila in sva slišala nez željeno vprašanje: Kdo je? Ni kazalo drugega, kot izkobacati se na suho. Tudi skrivališče ni bilo nič kaj priieteno. Hotel sem napraviti dovtip s smehom meneč: slabo skrivališče. Čutil sem, kako je srce močno utripalo.

Da, slabo in še neprijetno, je nemil voznik gledaje najini prikazni, mokri in blatni. Kar naravnost, sem nadaljeval — prideva od one strani. Ni drugače. Glad nas jaše. Pa človek ne bi

hotel stradati do smrtne ure! Zvil sem si cigareto in ponudil tudi njemu, češ: je urugvajec". Morda boljši od "argentince". Ni se branil. Še hvaležno nama je pokazal, kako naprej.

Glebočo sva se oddahnila. Hitela sva dalje. Valovita je ležala pred nama zemlja dežele Entre Rios. Edino znamenje človeškega življenja se nama je kazalo med eukaliptovim drevjem, kjer je imela biti iskana estancija. Vse naokrog zanemarjen svet, pašnik tisočglavim čredam, katere sva kmalu opazila tam nekie zadaj. Pa so nama prihajale vse bliže. Kar neugodno nama je bilo, srečati so s temi čredami, in če se zapodi ta čreda v naju, ti ogromni biki, ki imajo po deset metercentov... Res je bilo slišati nevoljno tulenje, ker črede niso vajene pešpotnikov. Gauči so vedno le na konju, drugačnih ljudi govedo ne vidi v takih krajih.

Kar vroče nama je postalo. Kaj naj storiva? Ko bi bilo drevo, da bi človek splezal nanj. Tuleča živina se je v kolobarju strnila okoli naju, ne da bi se midva tega pravi čas zavedela in je silila vedno bliže. Nisva si vedela sveta ne pomoči.

Pa mi pade misel v glavo. Razprostrl sem deževni plašč in ga pegnal v višino, da bi ga zajel veter, ki je pihal ravno v smeri, kjer je bilo videti najhujšo nevarnost. Zaplaval je plašč in se počasi nižal. Govedo se je čudne prikazni ustrašilo, tuleč se je obrnilo in v divjem begu razpršilo, da je vse naokrog vstal visok oblak prahu. Bili so trenutki groze, ki šva jih s tem srečno prestala. Živina se ni več vrnila na najino pot, a čakale so naju še druge neprilike. (dalje sledi)

Anton Podlogar.

Iz Argentinske zgodovine

V.

Prva ustanovitev mesta Buenos Aires, kot smo videli iz prejšnjega članka, ni imela sreče. Bil je namreč v tisti dobi za kraljevega namestnika v Paragvaju neki Irala, ki ni nič rad gledal, da bi se na jugu pojavilo kakšno novo mesto, ki bi mu morda v bodočnosti oviralo njegovo vsemoč. In ko ravno tedaj ni bilo še definitivnega naslednika Pedra de Mendoza, je izkoristil priliko, ter poslal povelje, da se mora nova naselbina premestiti v Asunción in česar ne bi mogli vzeti s seboj, naj požgejo. Tako se je torej vsa ta naselbina napotila na sever. Stare ladje so pa zažgali. Nekaj od teh ljudi je ostalo v Sancti Spiritu, blizu kjer je sedaj Santa Fé, a drugi so se napotili v Asunción. Prvotna naselbina mesta Buenos Airesa je trajala samo par let in v zgodovinskih spisih ne najdemo nobenega imena, ki bi ga bili dali tej naselbini. Preteklo je več kot štirideset let, da se je definitivno osnovalo sedanje mesto Buenos Aires.

Poglejmo malo, kaj so med tem časom delali naši priseljenici, s čim so se pečali. Gospodaril jim je Irala, kot sem že gori omenil. Bil je to pravi hudič v človeški podobi, kot ga slikajo tedanji zgodovinarji. Ima na svoji vesti stotine in stotine umorov, s katerimi si je zagotovil in utrdil svojo neomejeno oblast. Deželo je razdelil med svoje pristaše in te dele so imenovali "encomiendas", nekako estancije, samo da so bile veliko večje in kdor je bil gospodar zemlje, je bil neomejen gospod tudi Indijancev, ki so živeli na teh parcelah. Če jih je bilo premalo za delo, so jih lovili kot kako divjačino, ter so jih zaslužnjili do smrti. Ti vbogi Indijanci so bili v veliko slabših razmerah kot živina, ker njihov gospodar se ni menil niti toliko zanje kot za svojo živino. Kadar so mu onemogli in umrli radi slabe prehrane in prevelikih naporov, si je kratkomalo preskrbel druge, mlajše in svežje.

Tedaj so prišli v deželo prvi Jezuiti. Videli so velikansko zatiranje Indijancev in so prosili v Španijo, naj bi jim poslali ne-

kaj več duhovnikov - jezuitov. Dosegli so dovoljenje od vlade, da so smeli poučevati dve uri na dan te Indijance krščanskega nauka in končno jim je vlada dala polno nadoblast nad velikim delom dežele, kjer so bili popolnoma neomejeni gospodarji. Del Paraguaja, Chaca, kjer je sedaj provinčija Misiones, so tvorili nekako jezuitsko republiko, z glavnim mestom Posadas. Ti mo-žje so globoko preštudirali indijanski jezik guaraní in so pričeli poučevati indijance rokodelstva, poljedelstva, vrtnarstva, rudokopstva, ustanovili so izredno uspešno kolonijo, ki je kmalu ime-la vsega zadosti. Indijanci so živeli samostojno v družinah, ali bili so odvisni od jezuitov, kar jim je bilo v vseh ozirih koristno. Še danes, po tolkih letih, je najti izredno mojstrske stavbe, kjer danes ni že nič drugega kot pragozd, ki pričajo o izredni delav-nosti in vsestranski uspešnosti jezuitske ustanove.

Naslednik Pedra de Mendoza je postal čez nekaj časa nje-gov nečak, Don Juan de Garay. Bil je nadarjen mož, dalekovi-den. Ustanovil je Santa Fé, kamor je poslal par stotin družin, s par tisoč glav vsevrste živine in iz tega se je polagoma razvilo sedanje mesto Santa Fé. Bil je prijatelj kapitana Jerónima Luis de Cabrera, ki je ustanovil mesto Córdoba, središče provincije istega imena. Vsa ta nova mesta, ki so imela vsa zelo skromne začetke, so bila kot nekaka predstraža glavne sile, ki je bivala v Perú in radi tega te naselbine tudi niso mogle napredovati bog-večaj, dokler se niso vsaj nekoliko osamosvojile. Juan de Garay je kmalu uvidel, da te nove naselbine potrebujejo za svoj razvoj dobrega pristanišča ob reki Parana ki naj bi bilo kot nekak člen med Španijo in Perú, ki je bil tedaj središče južnoameriške na-selbine.

Iskal je primerneга mesta za to novo pristanišče in koneč-no se je odločil za prostor, kjer se sedaj nahaja Plaza de Mayo in vladna palača, kajti bil je tu mal hrib, ki ga je mislil Garay vporabiti za malo utrdbo in od tega griča je šel v reko mal po-mol, ki naj bi služil za pristanišče. Tako je Don Juan de Garay, dne 11. junija leta 1580. na slovesen način ustanovil mesto, ki ga je imenoval Santa María de Buenos Aires. Mnogi mislijo, da Buenos Aires prvotno pomeni dober zrak ali pa dobro podnebje, ali ima popolnoma drug pomen. V tistih časih so namreč morna-rji goreče častili po celi Španiji Mater Božjo, varuhinjo v vihar-jih, ali Mater Božjo dobrih vetrov, to pomeni Santa Maria de

Buen Aire ali de Buenos Aires. Tako se je mesto tudi pričelo imenovati, dokler mu ni ostalo samo ime, ki ga nosi danes.

Mislite si torej, da tam, kjer se sedaj nahaja "Casa Rosada" (palača viade), je bil mal grič, ki so ga čez kakih deset let dobro utrdilj in kjer je sedaj Plaza Mayo, je bil skupen travnik, kjer so novi prebivalci pasli svoje konje in klali živino. Garay je omejil mesto na tale način: na zapadu je bila meja tam, kjer so sedaj ulice Salta in Libertad, na severu nekako tam, kjer je ulica Corrientes in na jugu nekako do ulice Belgrano. Razdelil je cel svet na kvadre in to je bila osnova sedanjega Buenos Airesa, kajti cela poznejša radelitev in prirastek je slonil na načrtu; ki ga je bil napravil Juan de Garay. Prvim naseljencem je dal tudi mnogo sveta na jugu, zapadu in severu novo ustanovljenega mesta. Razdelil je vse na parcele, ki so bile nekako 2 1/2 km široke in 8 km dolge; te parcele je podaril svojim vojakom in prijateljem in vsem, ki so hoteli imeti živino.

Tako se ti prvi naseljenci pričeli tvoriti osnovo buenosaireskih družin, premožnih veleposestnikov, premožnih ne morda radi svoje dejavnosti ali inteligence, temveč radi tega, ker so valovi priseljencev, ki so jeli prihajati v to deželo, jeli dvigati ceno zemlje. Po nekaj stoletjih je veljalo milijone to, kar si tedaj mogel dobiti za eno kravo ali en par slabo napravljenih škornjev.

Ustanovitelji Buenos Airesa so kmalu spoznali, da so zelo pogodili lego, kar se tiče varnosti, kajti do njega so mogle le male ladjice in še te so bile vedno v nevarnosti, da obtiče kje v pesku, kajti reka Parana je silno plitva na argentinski strani. Pa je vendar škoda, da se je Garay odločil za prostor, kjer se sedaj nahaja Buenos Aires, kajti mesto je moralo žrtvovati nešteto milijonov za umetne zgradbe v pristanišču, kar je zahtevalo več kot katerokoli pristanišče na svetu. Z vojaškega stališča seveda je lega idealna, kajti do pristanišča se more priti samo po kanalih, ki so označeni z bojami, ki se v slučaju nevarnosti lahko odstranijo in radi večje sigurnosti se lahko še potopi kaka stara ladja, ki ne služi za nič drugega, in ni ladje na svetu, ne vojaške ne trgovske, ki bi mogla tedaj priti vsaj blizu Buenos Airesa, ker bi se zgubila v kanalu in bi obtičala v pesku za vedno. A z zdravstvenega ozira in tudi z ozira na naravno lepoto bi bilo neprimerno boljše, ako bi ga bili ustanovili tam, kjer se nahaja Mar del Plata, kajti podnebje je tam veliko bolj zdravo, a poleg tega

je okolica tudi veliko mikavnejša, kajti okoli Buenos Airesa ni drugega kot nepregledna pampa. Radi ogromnih stroškov, ki jih zahteva vzdrževanje pristanišča, neprestano trebljenje kanalov, je to najdražje trgovsko pristanišče na svetu, kar bo morda v bodočnosti nekoliko vplivalo na nadaljnji razvoj, mislim s tem reči, da se bo trgovina decentralizirala, kar je neobhodno potrebno, kajti danes je 80 procentov vse argentinske trgovine v Buenos Airesu.

Franc Bartol.

Slovenski obrazi

Brennk... brennk... Telefon.

Esta el padre esloveno?... No da, kako pa da sem doma! Že stokrat sem klicala, skoro da že obupala, da vas dokličem je nadaljeval glas. Toraj vendar le!

Da, doma. Torej: dober dan Bog daj. In nadalje? Gospodična, ali gospa? Na uslugo sem.

Me veseli — danes že gospodična, pa... v kratkem nemara gospa, če je taka volja božja... Saj zato ravno sem vas klicala.

No, to pa ni najtežja zadeva. Če sta ženin in nevesta, pa če ni kaj na potu? In pa, saj veste, da je dobro imeti tudi kak grošek, če se kdo ženi, da ne bo po poroki prazen lonček. Pa — gospodje tudi nismo angelčki, ki bi od božje besede in zraka živeli...

Menda že bo toliko, da naju ne bo treba prodati za tiste izdatke... Toda? Jaz bi rada, da naju poroči slovenski gospod!

Tudi to ni nemogoče, ali kdaj?

V soboto zvečer. Je še daleč.

In kje?

Sama ne vem. Menda za božjim hrbtom, tam nekje na onem koncu sveta. Niti ne vem, če to je še v mestu ali je že zunaj.

Stvar je nekoliko kočljiva. Sobota zvečer, in kako priti tja! me vežejo opravki na tukajšno cerkev. Upam, pa da mi ne bo nemogoče.

In sva se dogovorila, kako naj uredi z župnikom.

In je prišla sobota. Pol 8 h naj bi bila poroka. Pa smola ti grda! Zbolel mi je tovariš, prvi kaplan svetega Antona... in so-

bota zvečer! prilika, ko se vedno kaka izgubljena ovca povrne da spet sklene prijateljstvo z Bogom.

Že sem zaključil in se spravil da grem... še za večerjo ni bilo več časa, čeprav je kuharica godinjala, da za pomije ne bo kuhala... Pa me še vstavijo ljudje na pragu.

Za krst — po argentinsko zveveda — Za krst? Kje pa imate otroka? Sedaj takoj. V zadregi so se spogledali. In je odgovoril eden, da sedaj takoj...

Sitna zadeva! Pa, dolžnost je dolžnost. In sedem, da vpišem, meneč da otroka že bodo prinesli pravi čas, če so botri tukaj.

Ime? — Priimek? — Rojen? 15. jan. 1921.

Sedaj sem pogledal jaz. In popraskal se za uho. Torej 15 let star... No, za to zemljo nič čudnega. Saj sem prejšnji teden krstil in da! prvo sveto obhajilo in poročil in jim otroke krstil, kar štirim mamiciam, štirim sestram.

Toda, ljudje božji, za krst se mora fant vendar pripravljati. Mora se naučiti katekizma, da bo vedel kaj pomeni biti katoličan in da bo kot tak živel, ker samo biti krščen in zapisan še ni legitimacija za nebesa. Vero je treba držati in po njej živeti. In po krstu naj prejme tudi prvo sveto obhajilo in to se mora zgoditi zjutraj ne zvečer.

Prvo sveto obhajilo je že prejel!

In še ni krščen?

Tako?... Spet nekaj novega.

Toda gospod, nima časa zato da bi se učil. Danes, nocoj smo prišli k krstu. Če ga krstite, prav, če ne pa gremo.

Da, tako, kot da je krst dobrotā za mene, ki mi teko dragoceni trenutki in bo iz tega nastala kdove kako zadrega in nemara še jeza...

Pa jim sedaj obrazloži in dopovej ljudem, ki o veri nič drugega ne vedo kot tisto, kar berejo v časopisju, ki čez lakomne gospode kritizirajo, ki v veri gledajo svojega sovražnika, kateri jim omejuje pravice do veselja tega sveta... Pa jim dopovej, kaj je krst in kaj je vera in kaj zakramenti... Oni so prišli zato, ker fant ne more dobiti službe, zato ker ni krščen...

Naj pride gospod župnik, tako sem presodil, naj uredi zadevo on. Jaz je ne morem in niti nimam časa. Hitro sem pojasnil župniku stvar in že tekel, da morda le ne zamudim.

Srečo sem imel. V kolektiv, na Pl. Once — listek — na

vlak — in že smo šli — pa je vlak drvel kar naprej. O, pesjan ti grdi! Da bi ga koklja brenila... tako sem krel... same dostojne... pa potihó. Pa, mirna kri je vredna več kot nervozni živci. Zato sem lepo hladnokrvno prevdarih, kaj storim. Naročil bom taksi v Liniersu, kjer se menda le vstavimo.

Pa ga naroči, če ga najdeš? Kadar ga iščeš, ga kar gotovo ni šel sem gor, šel sem dol po trgu. Polno voz, a vsi so imeli "libre" obrnjeno nazaj... Končno vendar.

Ženin in nevesta in svatje! vse pripravljeno. Prijatelji in prijateljice, radovedna zijala in kopica nadležnih otrok, ki si skrbno čuvajo pravico da izpulijo kak grošek poročencema. Tudi fotograf je upal, da pride na svoj račun. Cerkev lepo razsvetljena. Župnik je nevoljno gledal na uro. Pol 8 h... Vse luči gore... Elektri ka teče, števec kaže više...

Nestrpna sta postala nevesta in ženin, nestrpni svatje. Župnik pa je že stopil pred oltar in jih klical, naj pridejo...

Počasi, počasi je polzel pačolan za nevesto, a strašno hitro je ginila razdalja, ki jih je še ločila od oltarja... morda le pride gospod. Morda zadnji trenutek. Tako si sta želela oba, da bi si po slovensko povedala, da si hočeta biti dobra žena in dober mož, da bi ju vsaj v tem trenutku razveselila zavest, da zanju domovina ni še popolnoma umrla. Da bi pred slovenskim duhovnikom sklenila zakonsko zvezo. Ura je bila tri četrt. Ženin in nevesta sta stala pred oltarjem. Poroka se je začela... Saj ne bo gospoda, take je ugotovil g. župnik.

Vstavil se je ta hip taksi pred cerkvenimi vrati. Izstopil sem, poravnal račun. Radovedno so se obrnili navzoči nazaj... Župnik me ni videl...

Nisem mogel storiti več, kot vsaj toliko, da sem prisostvoval kot nema priča.

Bridke mi je bilo, da se jima ni mogla izpolniti velika želja, ki sta jo imela. Pa sem imel vsaj to veselje, da ju vidim poštena in dobra, ki svojo zvezo sklepata tudi pred Bogom, ne kakor tisti, ki jih je tudi naših nekaj, kateri se postavljajo v Stvarnikovo službo, da z Bogom su stvarjajo nove ljudi, pa hočejo to delati brez Boga... Brez Boga hočejo skozi življenje. Pa ne pomislijo, kako bo tedaj, ko bodo brez Boga tudi življenje končali.

Ženin in nevesta imata pa vsaj to zavest, da sem bil priča.

Hladnik Janez.

Resnica vas bo osvobodila

I.

Vera je najprej in predvsem tista vez, ki veže posamezno dušo človeško z Bogom. Kršč. vera mora torej razsvetliti duha posameznega človeka, ukazi božji v zapovedi morajo najprej dati smer volji posameznega človeka, milost božja mora delovati in zveličati najprej posamezne duše človeka. Vsak posameznik mora najprej moliti Boga v duhu in resnici, najprej mora vsak sam po sebi ustvariti čisto srce predno gre za tem, da znova pozida zidove jeruzalemskega mesta in spremeni svet v velikem. Je pa zopet zakon narave ta, da to, kar nosi človek v svojem srcu, pokaže tudi na zunan. Prav zato bi bilo protinaravno, če bi kdo hotel biti v svoji notranjosti kristjan, na zunan pa pagan, v domači hiši katoličan, na ulici pa svobodomislec. Če bi kdo hotel kot zasebnik s Kristusom zbirati, kot državljan pa raztresati. Pač je mogoče v hiši menjati in nositi drugačno suknjo kot na ulici, nikakor pa se ne sme zgoditi podobna sprememba z verskim poklicem. Vsak kdor hoče biti v resnici vernik, mora biti v samem sebi enoten in celoten kršč. značaj.

Resnica je tudi, da vera ne sme biti gola zunanost: Vernik Kristusov ne sme biti kakor farizej, ki bi razkazoval svojo pobožnost na vogalih cest in javnih potov, še manj sme biti vera reklamnó sredstvo za gospodarski profit. Naš Gospod je namreč govoril farizejem, ki so se držali črke le po zunanje in brez duha, pomenljive besede: In kadar molite ne bodite kakor hinavci, ki namreč radi molijo stoje v shodnicah in uličnih vogalih, da se pokažejo ljudem. Resnično povem vam, prejeli so svoje plačilo. Kadar pa ti moliš, pojdi v svojo sobo, zapri vrata in moli k očetu na skrivnem, in tvoj oče, ki je usmiljen, ti bo povrnil. Toda iz teh besed nikakor ne sledi, da ne bi smeli svoje veró in dobrih del pokazati tudi na zunan. Saj govori isti božji Zveličar. Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da bodo videli vaša dobra dela in slavili vašega Očeta, ki je v nebesih. In še pravi: Kdor bo mene spoznal pred ljudmi, tega bom tudi jaz spoznal pred svojim Očetom. *Napačno bi bilo, če bi kdo trdil,

da je vera samo zadeva njegovega srca in da nimā z jāvnm življenjem ničesar opraviti. In še bolj napačno bi bilo, če bi kdo trdil: Vera je čisto zasebna zadeva človekova, tak_o da si jo vsakdo prikroji, kakor sam hoče.

Že iz besedi našega božjega Odrešenika sledi, da mora vere in življenje po veri in zapovedi prešinjati tudi vse naše javno življenje. Isto pa tirja tudi dobrobit vsake urejene države, pa tudi dobrobit vse človeške družbe.

II.

Po vsakdanji skušnjī in po skušnjī zgodovine poučeni smemo reči, da je ravno globoka vera državljanov, ki naj prešinja ne samo zasebno, ampak tudi javno življenje, najbolj potrebni in državotvorni element slehernē države in reda v državi. Življenjski princip države je, spoštovanje prava, avtoritete, pokorščina naprān postavam, poštenost, zvestoba, odkritosrčnost, zmernost, čistost, ljubezen do bližnjega, smisel za skupnost itd. skratka nāvrāni red. Nāvrāni red pa sloni na veri, kakor hiša na temelju. Takoimenovana brezverska in neodvīsna morala je nesmisel. Možno je sicer postaviti in uzakoniti gotova pravila, ki so potrebna za ohranitev posameznikov in človeške družbe, možno je tudi človeka pregovoriti, da ista v lastnem interesu izpolnjuje, možno ga je k temu z grožnjami prisiliti, toda nemogoče pa je brez vere v Boga prepričati ga, da je to v vesti dolžan storiti. Mogoče je tudi, da je kak posameznik, ki se dela kot da nima nobene vere, vendarle dostojen človek, ki v ugodnih splošno kršč. razmerah ali v razmerah kršč. tradicije ne pozna ne tatvine in ne goljufije, ne umorov in ne prešestvovanja, — kakor je tudi mogoče, da je kak posameznik, ki sicer živi versko življenje, pa ga živi le po zunanje, velik podlež; —toda, da bi množico ljudi mogli za dolgo časa držati na pravi poti brez kršč. nāvrānosti, to je izključeno. Ni namreč zadosti, da državna oblast daje postave za podložnike, glavno je, da jih v vesti zaveže, da te postave tudi v vesti izpolnjujejo. Praz zato je dejal že pesnik Horacij: "Kaj koristijo prazne postave brez nāvrānosti, kaj naj ohrani človeka neomajnega na poti čednosti sredi vrvenja razburkanih strasti. Kaj naj n. pr. pripravi človeka, da se bo pokoril državni oblasti? Ali strah pred policijo in ročnimi granatami? Toda policija ni vedno navzoča in ročne granate... Spoštovanje do avtoritete sloni ali na četrti božji zapovedi ali pa na lončenih nogah. Četrta

božja zapoved je pa zopet v bistveni zvezi s prejšnjimi. Državna oblast torej, ki noče ničesar slišati o prvih treh božjih zapovedih, s tem zataji spoštovanje do svoje lastne avtoritete. Z naravno doslednostjo bodo državljani kakor države prej ali slej odgovorili državnim oblastem: Če Bog ni zate več nobena avtoriteta, potem tudi ti za nas nisi nobena avtoriteta. Na drugi strani pa dajejo ravne desetero božje zapovedi meje vladajočim slojem, da ne zlorabljajo svoje oblasti in varujejo državljane pred presilnim pritiskom od strani državne oblasti. Vera s svojimi božjimi zapovedmi je torej obstoju urejene države nujno potrebna. — In kaj naj daje v državnem življenju državljanom moč, da bodo spoštovali državne zakone? To morejo storiti le resnice, ki niso podvržene časovnim spremembam. Kjer se danes izpodkoplje vera v božje resnice, tam bodo jutri ljudje tembolj gotovo izgubili zaupanje v človeško besedo in človeško postavo. Od dvoma na božji besedi je prav kratka pot tudi do dvoma nad vsemi načeli, ki jih izmišlja in ustvarja človeška modrost. Z množico ljudi polnih dvomov in nezaupanja pa ni mogoče ustvariti in še manj vzdržati urejeno življenje v državi. Zato morajo biti poleg državne ustave in državnih postav, ki se neprestano spreminjajo in razveljavljajo, poleg kulturnih jedrot, ki pridejo pa zopet izginejo tudi vrednote, ki so odmaknjene časovnim spremembam in človeški samovolji. In prav to so one kršč. resnice, ki jih izpovedujemo v apostolski veri in ki kljubujejo že tisočletja vsem časovnim spremembam.

In kaj naj n. pr. daje v dejavnem življenju moč prisegi, da bo prisega res prisega! Kako smešno je, da je v mnogih državah današnje dni izbrisana vsaka sled na Boga, a na drugi strani stavi država državljanom pred oči prisego, ki naj sloni na veri v Boga. In kako smešno je šele, če se v tej in oni državi, ki noče poznati Boga, zahteva naj državljani dajejo Bogu kar mu gre, pa tudi cesarju kar mu gre, da naj torej podložniki zaradi Boga plačujejo davke. — In kaj naj nagiblje človeka k temu, da bo višje cenil svojo dolžnost, kot lastno korist ter njej na ljubo žrtvoval v sili vse, če treba tudi lastno življenje? Vsak človek hoče zadovoljiti hrepenenje po sreči in če mu je odvzeto upanje na posmrtno srečo, potem je naravno, da se vrže s silo svojega srca v uživanje posvetnih dobrin in da jih doseže, ne bo ravno izbirčen v sredstvih. Da! Nравnost brez religije je norost. Saj tudi

skušnja dokazuje, da vsak narod in vsaka država, ki pride ob vero, ishira tudi vsled svoje moralne gnilobe. Zato pravi papež Leon XIII.: Pravijo, da ima država sama v sebi zadosti moči, zato hočejo naj se izloči iz javnih vprašanj vsak ozir na vero. In res so v državnem in javnem življenju sledi verskega življenja vedno redkejše. Toda ne le mislijo na usodne posledice takega početja. Čim ne le več božje sankcije, npravnega zakona, bo propadla tudi avtoriteta državnih zakonov in pravičnost. Avtoriteta in pravičnost pa sta najmočnejši in najpotrebnejši vezi vsega socialnega življenja. Poleg tega pa: če bodo ljudje z religijo izgubili upanje večnih dobrin, bodo želino zahtevali po zemeljskih dobrinah, vsak jili bo skušal kar največ prilastiti; posledice pa bodo: Zavist in mržnja, upornost, blazne prevratne ideje: brez miru na zunaj, brez miru v notranjščini od zločinov razdejjano družabno življenje"... "Vera," govori isti papež na drugem mestu, "daje vladarjem nasproti podložnikom čut pravičnosti in ljubezni; ista daje podložnikom nasproti vladarjem čut zvestobe in vdanosti; ona je, ki daje, da so zakonodavci pravični in pošteni, zastopniki ljudstva, sodniki nepristranski, vojaki pogumni do heroizma, religija daje ubogim spoštovanje do lastnine drugih, imovitim pravo rabo bogastva".

(Dalje sledi)

Janez Filipič

Novoporočena
Angela Blažko in
Karel Boveon.

Prekmurski kotiček

Jesenski spomini

Tu v toj srečnoj zemli, gde nam vedno sonce sija in nepoznamo razločka med zimov in poleti, se nam lahko pripeti, da pozabimo na prošle čase, katere tečas ker smo bili doma, ne smo znali ceniti; smo je vzeli kak nekaj "sakdanešnjega"...

Zares je povsod lepo, gdje se lahko živi, ali doma je tudi lepo bilo, če glih ka smo, da je leto slabo bilo, malo s strahom zimo pričakovali; ali teh časov se samo nehvaležniki spominjajo kak nekaj groznoga, vse ka smo pa lepega doživeli nam ostane kak večni spomin.

Kak je bilo veselo pogledati na vrt: listje na drevji se začelo žutiti, jaboka in hruške pa so rumeno in rdečo barvo dobivale; od daleč nekde se šul "klepotecov" rogat, ki je svoje vetrnice v lahkom vetri pomalo obračal in z repom migal, kak da ne bi za strašilo bil, nego povablač, kateri vabi vse tiste k sebi, ki so volje...

Delo na polji z žetvov je dokončano, samo še krumpir caka in kuruza. Posebno kuruza se težko pričaka, da bo zrela, ker so veseli časi, da se ide "kukrcu lupat".

Da smo v prvih urah popodne pripihali iz šole in vsak s svojim želočcem pa prijateljstvo potrdo, hajd šolsko nalogo na dnevni red, da se ahko z mirno dušo drugemu šolskemu dnevu v obraz gleda. Tedaj pa v ogradi. Da so drugi odrasli v gmajni krumpiče kopali ali pa, vborožani z velikimi koši na kolaj, kukrcu trgali, smo mi kje v bolj sigurnem zavetišču odvijali dnevni program naših iger, šteri se je vsaki dan menjao. Pa včasih smo tudi morali naše male moči kje kakemu domačemu delu posvetiti. In v jesen je največkrat bilo, v ogradi listje grablati in tudi jabolka brati. Ali to prvo delo je bole lašno bilo. Nagrablali po našom mnenju trno velki kup, potem pa, posebno mi fantje, hajd na "naše" delo. Skakalo se je v kup in prek kupa, tečas ka je kako obliko kupa imel.

Tudi je bila naša skrb, živino pasti. Vsak je imel se preskrbiti z eno stvarjo, brez katerih se paša ne more misliti. Eden je

neso v šurci slamo za naložiti pa špice (vžigalice), drugi kukrco, tretji kostanje za pečiti itd. In nikdar nam neje sonce prepozno šlo zagoro...

V jutro rano pa da smo še zaspani bili, nas je rogat zbudio, ka so ga oča gnali, da so plug in brano pripravljali, ka bo za sejajnje se k redi.

Veselo se čulo, da so obročje na lagvaj nabijali, ker se grozdje zrelo in jabok tudi mamó precej nabrani, da malo mošta napravimo, za veliko žejo. Pa goska, ka jo mamó pripravljeno za brače v vinogradi, je tudi že naščpana "lakša je navada in tak bo".

D ase pa vino spreša, in je malo režno postalo, pride sosed gledat, kakšo je. Se uztoči eno kupico, malo poskusi, proti soluci drži in gleda, ednok z jezikom počí in reče: "vejpa letos lepo farbo ma, pa žmah tudi nej božen, če nam bog srečo in zdravje da, smo lahko zadovoljni z božjim darom".

Mi, ki smo že duge leta v tujini, to skoro več nemremo verovati, ka je tak bilo. Mogoče tudi da se nam sedaj ker smo daleč od doma, raztepeni v tujini, vse to lepše zdi — torej spomin je siromakovó veselje.

L. A. Lah.

Nejsmo zamogli popisati preje, zato popišemo v prisotnoj številki kaké smo. Začetek je bil leppi, in po tistom vsaki krat pridejo celo od daleč in iz centruma. Leppo je to delo. Pa išče se morame zahvaliti njim kateri so se ponudili tudi s svojim žepom nam, ko smo imeli vrle goste. Nejsmo šteli

da moje po imeni tukaj pisali, mabit se komu zamerimo s tem. Za nas nabirale se pa cutimo tak, da vas tukaj popisemo, da se stem izpričamo. Darovali so v pesih: Nemec J. 10, Števanec J. 5, Talaber St. 5, Terplan K. 5.50, Casar K. 2, Ivanič J. 2, Celec št. 2, Berdin L. 2, Casar St. 2, Hujber Aug. 2, Balazič Iv. 2, Basar št. 2. Po 1 p. so darovali: Lajnshek T., Lajnshek J., Krajeer K., Sledič F. Benko St., Fath J., Rozman St., Mesich G., Gorek M., Kalamar K., Vongrinčič M., Cipoth L., Fujs A., Žido J., Terplan P., Gomboe St., Filo A., Žöks A., Küzma M., Ritober St., Hozjan St., Jambrovič Fl., Laki M., Kramer St., Kustec St., Kreslin Rudo, Žlebič J., Neimenovan 1, Pucko F. 0.40.

S to vsoto smo plačali naše žegnanje i šče je 5 pes. Tu se Vam leppo zhvalimo i Bug Vam plati.

Zdaj mamo drugo deŕlo, štero leppo ide. G. Zrin in g. Utroša se veliko trudita, da bi mogouče bilo kupiti harmonium za pevce.

Darovali so v pesih:

Komanko L. 2, Brodnjak Jak. 2, Gomboe A. 2, Renko J. 1, Merkl R. 1, Erös M. 1, Terplan K. 3, Štefanec I. 2, Petek M. 2, Kustec M. 1, Graf A. 1, Göne L. 1, Graj A. 1, Bočkor L. 1, Crpko St. 1, Görek M. 2, Štefanec I. 1, Frumer A. 5, Fujs A. 1, Oslaj J. 1, Vogrinčič M. 2, Küzma Marga 5, Krajeer Kal. 2, Lješček J. 1, Casar K. 1, Lejšček T. 1, Andrejek L. 1.50, Magyar L. 1, Kolomar K. 2, Gomboe A. 1, Kutleša V. 1, Lakner Fr. 2, Seruga L. 3, Horvatin P. 3, Ritoper št. 2, Hozjan št. 0.50, Oslaj M. 1, Kresnik R. 2, Hujber A. 2, Nemes J. 1, Hajbinjak St. 3, Lepoša Fr. 1, Magyar Andr. 1, Kornheiser A. 1, Skledar F. 1, Gaspar K. 1, Gaspar L. 1, Talaber St. 2, Nemes J. 1, Mesič Jurij 2, Bükvič Fr. 2, Senica Mat. 2, Senica Marga 2, Grigorec Martin 1, Bakan V. 2, Berdin L. 2, Bedek J. 1, Kranjec Ana 1, Bedek J. 1, Pasičnjek I. 2, Bočkorée I. 1, Berden St. 2, Fujs L. 1, Bedek J. 2, Simon K. 1.50, Fuhan J. 2, Gutman F. 1, Balazič I. 2, Andrejek K. 1, Lah Andres 2, Osvald Imre 1, Lepoša J. 2, Dui Ana 2, Fujs A. 2, Kürinija St. 1, Čerpnjak St. 2, Turk Fl. 3, Gomboe Mar 1, Gomboe St. 2, Casar M. 1, Pucko F. 1, Gregor V. 1, Zavec š. 2, Žöks A. 2, Marsič F. 1, Terstenjak F. 1, Kerman St. 1, Laki M. 1, Satan M. 1, Preininger M. 2, škalič š. 1, Vučak N. 2, Frumen L. 1, Matus M. 2, Ivanič K. 1, Skledar L. 1, Jambrovič F. 1, Turek M. 1, Murk L. 1, Vuk A. 1, Kosel F. 1, Mlakar A. 2, Grenč A. 1, Gomboe št. 1, Landera Fl. Erbus M. 2, Muršič L. 1, Maučec Roza 5, Dončez št. 1, Utroša St. 2, Žlebič J. 1, Fat J. 2, Žido J. 1, Kutuša J. 1, Celec Justina 3, Časari St. 2, Terplan T. in A. 3, Sapač K. 1, Kožuh 2, Kodrič 1, Koradin 1, Jurič 1, Ušaj 1, Kobetič 1, neimenovani 8, nabrano v cerkvi 16. Skupno 220.50.

Večje in manjše zlo v Španiji

Izvirni dopis slov. akademika z francosko-španske meje

Visoko v Pirenejih blizu španske meje leži francosko mestece Bagnères-de-Bigorre. Mesto je polno letoviščarjev, tuluska univerza prireja tu svoje "Cours des vacances".

Ker nas loči le majhna razdalja od krvi in dima polne Španije, sem povprašal, če bi mogel priti v stik s kakim Špancem. Hitro sem ga našel. Grem k njemu na stanovanje v Collège Druzy, ter se predstavim.

"Mathias Sanchez, akademik, Salamanque". Odložil je pismo, ki ga je dobil pravkar iz Španije. Črne oči se mu zaiskre, rdečica ga oblije.

"Glejte, moja ljuba domovina je sedaj strašna mesnica. Najraje bi vam sploh ničesar ne govoril o strahotah, ki se tam godijo, ker se bojim, da mi ne boste verjeli. Kdor ne vidi, ta težko verjame. Naj vam povem nekaj o sebi, če dovolite. Bil sem vzgojen v katoliškem internatu. Ko sem prišel na univerzo, so me prevzela komunistična gesla — skoraj vsi smo drli za njimi — postal sem član in agitator "Frente Populare". Prirejali smo shode, zborovanja, po zadnjih volitvah smo bili kar pijani. Vse se je stopnjevalo, vozili smo se po mestih, mestecih in začeli so se krvavi plesi: razbijanje, požiganje cerkva, pretepi, kri. V Valenciji sem gledal, kako so moji tovariši mesarili nekega fašista. Tedaj se mi je zastudilo, uprlo. Protestiral sem proti takemu početju, opustil blagajniške funkcije, ki sem jih vodil (komunistična stranka nas je zalagala z veliko količino denarja) in se vrnil domov. Takoj so mi očitali, da sem bil le fašistični špijon. Zagrozili so mi z maščevanjem.

V juliju je završalo po vsej Španiji o vojaškem uporu. Vse je bilo zmedeno, nemirno. Ker sem bil opozorjen, da me komunisti nameravajo ubiti, sem pobegnil. Sedaj je Salamanque rešena, je v rokah upornikov. In kot da bi se bal, da ga prehitim s kakim vprašanjem, je nadaljeval: "Vidim, da me čudno gledate, zakaj sem tu v tujini. Vi ne veste, kako ljubim svojo nesrečno domovino Španijo. Rad bi se povrnil, rad bi pomagal onim, ki hočejo pognati vsiljivo komunistično bando, ki nam je to nesrečo prinesla, nazaj v Moskvo, pa ne dobim dovoljenja... Pomislite, ogenj so vrgli med nas, nas razdvojili, nam dajali denar, orožje, in mi se sedaj koljemo med seboj za tuje interese, ali ni to strašno? Veste, Moskva bi se rada vsedla na Gibraltar. Dardanele že drži...

Sedanji položaj vam sedaj v tujini bržkone ni dobro znan!

"Pač, kolikor zvem iz časopisja in pisem, ki jih dobivam od doma. Pravkar so mi pisali, da ljudstvo skoraj povsod željno čaka na prihod upor-
niške vojske kot na neko odrešitev.

Kaj pa je prav za prav po vašem mnenju povzročilo to nesrečno preli-
vanje bratske krvi?

"O, to so velike reči. Govoril sem vam že o vmešavanju Moskve v našo
notranjo politiko. In sedaj gre za to, ali Španija še ostane Španija ali ne.
Ves upor je le političnega značaja in ne socialnega, ne kakršnegakoli dru-
gega. Komunistični agenti so vrgli med nas udarna gesla, ki zelo vlečejo,
pa nič ne pomenijo. Mnogo se jih je ujelo, ali boljše, se nas je ujelo. S po-
močjo "Frente Populare" so hoteli ustanoviti zvezo Pirenejskih sovjetskih
republik, za katero sem se še pred tremi meseci tudi jaz navduševal... In
Maroko bi bil izhodišče komunističnega prodora v Afriko... Za ta cilj je
bilo treba zrevolucionirati armado, jo "očistiti", odstraniti in pobiti neza-
nesljive oficirje, pobiti vse nasprotne politične voditelje..."

V komunističnem dnevniku "Humanite" sem bral, da je vaša revolucija
generalov proti španskemu ljudstvu in da se v Španiji sedaj bije odločilni
boj med demokracijo in fašizmom.

"Povejte vašim ljudem, kaj jim govori bivši komunist, ki je ravno na
te fraze nasedel. Komunisti se povsod proglašajo za zagovornike demokra-
cije, pa bi bilo bolje, da bi o tem molčali. Veste, ravno to je mene najbolj
odbiло. Deklamirali smo o demokraciji in svobodi, praktično pa smo jo
izvajali tako, da smo tistim, ki so bili po svojem svobodnem prepričanju
nam nasprotnega mnenja, upihnili življenje. Komunist pojmuje demokra-
cijo in svobodo tako, da smeš postati komunist. Vsako drugo mnenje uniči
tudi s silo."

V časopisju je sedaj mnogo polemik, tičečih se francoskega predloga o
nevmešavanju tujih držav v španske notranjepolitične zadeve. Kaj pravite
vi o tem?

"Zdi se mi, da so predmet teh pogodb bolj politični interesi med temi
državami kot Španija. — Orožje bodo pošiljali v Španijo vsi, če sklenejo
deset pogodb ali nobene. Najlepši dokaz za to imate tu v Francijo. Viada
govori o nevmešavanju, Front Populaire (Ljudska fronta) pa prireja zbirke
za španske strojnice; minister Delbos vabi k nevtralnosti Italijo, "Huma-
nite" (pariški komunistični dnevnik, op. ur.) pa zbira prispevke za vojni
avion madriškemu komunistom; g. Blum vabi k nevtralnosti Nemčijo, toda
na nedeljskem mirovnem (!) kongresu v Parizu ga je sprejela množica z
vzkliki: kanone za Španijo!"

Kaj pa španski katoličani. Na čigavi strani so?

“O tem je težko govoriti, ker je revolucija političnega značaja, oni pa hočejo biti nač vsako politiko. Takšno je njihovo oficielno stališče. Vem pa, da se mnogi junaško bore pod zastavo generala Franea. Med komunisti jih ni, saj je zadnje boljševiško divjanje bilo v največji meri naperjeno proti njim. Pred kratkim sem bral, da sta škofa v Biscagi in Navarri izdala za sveji škofiji skupno pastirsko pismo, v katerem izjavljata, da katoličani pod nobenimi okoliščinami ne morejo nuditi roke komunistom in se na bojnem polju boriti pod rdečo zastavo.”

Danes sem se seznanil s šestimi Španci iz San Sebastiana. Eden je član Gil Roblesove Action Popular. Ta mi je v glavnem potrdil gornja izvajanja, glede katoličanov pa je izjavil, da vladajo med njimi in fašisti precejšnja trenja glede socialne reforme in glede avtonomističnih gibanj v nekaterih pokrajinah. Rekel je, da bi se n. pr. San Sebastian, ki je pretežno katoliški, že davno predal upornikom, če bi general Moia pristal na avtonomistične zahteve, ki jih San Sebastian stavi. Rekel je nadalje, da si katoličani ne žele na noben način komunistične zmage, pa tudi v primeru uporniške zmage njihov položaj ne bo rožnat. V tej revoluciji da imajo le izbirati med večjim in manjšim zlom.

Matej Poštuvan.

Jugoslovanski kulturni vrt v Clevelandu

Clevelandska mestna občina je dala velik prestor na razpolago vsem tamkajšnjim narodnostim, da si vsaka priredi svoj del po svojem okusu. Slovenska kolonija je tam jako močna. Šteje kakih 36.000 Slovencev in so se tako ožunačili naši rojaki, da se tudi izkažejo. V skupnem jugoslovanskem kulturnem vrtu bodo Srbi postavili spomenik pesniku Petroviču Njegušu. Hrvatje se pa še sedaj niso odločili, ali bodo ali ne v skupnem “jugoslovanskem vrtu”.

Med Slovenci je tudi bil nekaj časa boj o tem, katera osebnost naj dobi spomenik. Boj je bil za škofa Barago in pisatelja Cankarja. Sedaj so zaključili tako, da bodo postavili spomenike kar trem, da ne bo nikamor zamere. Poleg Barage in Cankarja, katerih spomeniki so bili poslani v dar iz domovine, postavijo spomenik tudi Gregorčiču.

Brezdvoma bo ta park postal nazanimivejša točka Clevelandskega mesta. Naš oddelk bo urejen zelo lepo.

Dovršeno bo delo že letos.

Pozdrav iz severa

Že večkrat sem se namenil Vam pisati par vistic, toda sem vedno odlašal češ bom jutri in tako me je zaneslo nekaj radi odnašanja nekaj radi dela, da je šele danes prišel tisti odlašani jutri.

Jaz se nahajam v najsevernejšem mestu Argentine in se mdo sedaj hvala Bogu popolnoma zadovoljen. Pokrajina tu je zelo zelo podobna naši lepi Vipavski. Klima izvrstna, čeprav dnevi v poletju malo vroči, so pa noči radi velike višine (1253 m. nad morjem) in pa radi bližnjih gorskih velikánov (5800 m. visokih) precej hladne in se mora celo poletje rabiti vsaj eno "Frazado". Edino malo nerodao je, ker se mora vedno rabiti klasični "Mosquetero" kajti komarjem, ki jih je sicer prav malo, ni tu prav nič zaupati, ker je dovolj da eden "piči" pa je že gotov "Chucho" (malarija). Seveda bolj hudi so na "Coya" kateri se le za bolj velike praznike umivajo, toda zaupati jim ni, in k sreči da jih čez dan ni, ter seveda tudi ne ponoči pri luči. Drugače pa je podnebje zelo milo in zrak čist kot na našem čavnu... Ljudje so tu kakor povsod drugod, pač pa se odlikujejo po svoji naravnosti fantastični pobožnosti, in morda se ne bom motil ako rečem da tukaj naredijo več devetdnevnic kakor pa v polovici republike. Celo znameniti "Coya" (Indijance iz obmejnih krajev Bolivije) ko pride v Jujuy, se ne pozabi pokloniti mogočnim zaščitnici Jujuya "Kraljici Rožnega vence in Bele reke" v katero imajo tako otroško zaupanje, kakor ga res le živa vera zmore. Rad bi videl kaj bi rekli naši slovenski "Vsevedeži" iz Bs. Airesa, ko bi videli na Roženvensko nedeljo pri procesiji, kako se Indijance v "Ponchu" naravnost trže z milijonarjem (kakor je Tramontini) da bi nesel nekaj časa Kip "de la Virgen de Rosario y Río Blanco". Toda pustimo to. V splošnem moram reči, da je ljudstvo tu brez razlike sloja zelo verno. Značilno pa je tudi to, da se nikdo pa najsibode še tak socialist, komunist ali brezbožneš, ne drzne reči najmanjše žal besede, ko vidi kekega "Cura" kaj šče da bi ga počastil z "Črnim hudičem" kakor žali Bog je baje zlasti nekaterim naših Slovencev navada v Bs. Airesu. Z našim "Pravzvišenim" se razumemo izvrstno, in možak pravi da ga ni kakor je Slovence; hudimarja, rad bi ga videl kakšno mnenje bi imel od nas Slovencev, ako bi se znašel v kaki "Oštariji" na Paternalu.

Naj Vam še omenim da Duhovno Življenje vdebivam v redu ter sem ga zelo vesel in nič manj novice, da se je zbralo kar 300 slovencev k službi božji v Saavedri, lepo stevilo jih je bilo toča še vedno malo, no sčasoma bode že seme padlo na rodovitna tla. Dal Bog.

Sedaj pa naj bode dovolj teh čenčarij, in Vam pošiljam jaz kakor tudi moja žena prav izkrene pozdrave ter enako tudi vsim rojakom ki so ostali zvesti, načieiom ki jih je mati učila.

Udani Vam

Slavo in Slava Troha,

Jujuy, 9 septembra 1936.

NI K A R N E P O Z A B I

DENAR POŠLJEŠ DOMOV
hitro in z najmanjšim stroškom

VLOŽIŠ GA V NAJBOLJŠO HRANILNICO
kjer je varen in Tida je dobre obresti!

NAJCENEJE KUPIŠ LADJSKE PREVOZNE
KARTE

za najboljše in najhitrejše ladije katerekoli družbe po
resnično niskih cenah!

Vse to nudi edino
priznani prijatelj Slovencev v Argentini

Slovenski Oddelok

Banco Holandés Unido

SUCURSAL BUENOS AIRES

CANGALLO 360

(dokler ne dogradimo lastne hiše na 25 de Mayo in
Bartolomé Mitre).

Vaša lastna korist zahteva da se posvetujete
z nami osebno ali pismeno, na kar vam bomo
radevolje takoj odgovoriti.

Nov italijansko - slovenski in slovensko - italijanski slovar

V založbi A. Vallardi v Milanu je izšel obširen italijansko - slovenski ter slovensko - italijanski slovar, ki ga je sestavil Giovanni Androvič. Že samo to dejstvo, da je izšel v Italiji slovar, ki ima namen posredovati med obema sosednima narodoma ter vzdrževati kulturne zveze je razveseljivo dejstvo, še predvsem pa, da je izšel tak slovar, kot ga imamo pred seboj in kakršnega bi si mi sami ne mogli priveščiti. Pomislimo samo, da ima celotna knjiga nič manj kot 1574 strani, kar priča tako o bogastvu našega slovenskega jezika, kakor tudi na drugi strani italijanskega. Delo, ki si ga je naložil g. Androvič s pomočjo gđc. Amelije Tavani v Gorici, je bilo ogromno, saj je izkoristil skoro vsega našega Pleteršnika ter ga tolmačil na italijansko. Sicer je prvi italijansko - slovenski slovarček izšel že l. 1507. kot prva knjiga katoliške protireformacije, ki ga je spisal tudi Italijan fra Alessio de Sommaripa, in je tudi pozneje izšlo več jezikovnih pomagala, kot zadnji slovar p. Valjavca, ki je bil dozda še najboljši, toda takega, kot ga je zdaj sestavil Italijan Androvič ter ga je izdala Milanska privatna založba, mi še dolgo ne bi mogli dobiti. Saj je to delo dvajsetih let. V uvodu namreč pravi sestavljalec, da ga je že leta 1914. k tej misli nagovarjal pokojni dr. Janez Krek, "resnična avtoriteta, o kateri se ne da prerekati", ter kot dokaz navaja celo pismo z dne 26. decembra 1915, v katerem mu Krek piše: Jaz vem, da bo slej ko prej prišlo do intenzivnega sodelovanja med nami in Italijani in prosim Boga, da bi se to čimprej zgodilo v interesu obeh narodnosti..." Sicer si dr. Krek tedaj, ko je dajal g. Androviču metodološke in jezikovne nasvete pri sestavi tega slovarja, ni predstavljal te tragedije, ki nas je Slovence zadela s tem, da smo prišli v česnejši politični dotik z Italijani, toda njegova misel kulturnega sodelovanja dveh sosednih narodov je rodila obilen sad, čeprav šele po dvajsetih letih. Danes morda bolj ko kdaj koli prej čutimo potrebo po kulturnih vezeh ter je samo hudo, da nam je umrl dr. Alojzij Res, ki je tako spretno znal držati most med obema narodoma. Čutimo pa, da se Italijani še bolj zavedajo dolžnosti poznati jezik in delo svojih sosedov, čeprav

ne vemo, kaki cilji jih pri tem vodijo. Isto je tudi s tem slovarjem, ki ga bodo prav tako s pridom rabili vsi Italijani, ki imajo dela v Julijski Benečiji, kot Slovenci, ter ga zato moramo samo toplo pozdraviti.

Androvič je napisal kot uvod slovarju tudi 47 strani obsega-joč predgovor, v katerem skuša Italijanom predstaviti Slovence geografsko, politično in kulturno-zgodovinsko. Takoj v prvem stavku pove, da ta jezik "govori okrog dva milijona prebivalcev na ozerlju med visoko ravnino južne Koroške in Štajerske, med kotlino ob dolnji Muri (Nur?) in Dravi, med Julijskimi Alpami in Istrijo, ter se sklanja po strmih hrbtih Kranjske, da se končno prelije po nizkih gričkah v Hrvatsko". Ko tako obzirnó naznači mejo slovenskega jezika, registrira polemiko med prof. P. Skokom, ki določa slovenskemu jeziku samo vlogó kot dialektu ter med "Ljubljanskim Zvonom" in "Dom in svetom" na drugi strani, ki stojita trdno na stališču slovenskega jezika, kar je tudi avtorjevo mnenje. Nato poda v kratkih besedah kulturni razvoj Slovencev od Brižinskih spomenikov dalje.

Slovarju je pridal tudi slovnico slovenskega jezika v glavnih obrisih, tabelarične preglede sklanjatve samostalnikov, pridevnikov, zlasti glagolov. Skratka: v jedrnatih primerih vse, kar mora tujec vedeti o slovenskem jeziku. Pripominjam pa, da ima več starinskih oblik, kot plur. travníci, pri travnicih, oblacih, junacih: dolgi in dolzi itd. Glede tvorjenja besed iz enega debla se je držal metode, ki mu jo je nasvetoval še dr. Krek, da namreč prisili bralca, da sam tvori besede iz danih osnov, ki jih slovar samo nakazuje. Slovensko - italijanski del, ki sledi, obsega nato nič manj kot 816 strani, ter ima na koncu tudi dodatek slovenskih geografskih imen ter njih italijansko obliko (Trst-Trieste itd.). Italijansko - slovenski del obsega 710 strani ter ima nasprotno dodana italijanska mesta v slovenski obliki (Trieste - Trst, Tarvisio - Trbiž itd.). Besedni zaklad je zelo bogat ter izbran; včasih je naravnost zvrno slovenski.

Tine Debeljak.

FOTO SAVA

SAN MARTIN 608

(križišče Tucuman)

Domov ne moreš. Vsaj verno svojo s'iko lahko pošlješ.
Oglasi se pri nas! — Fotografije vsake velikosti. Povečave. — Razvijanje. — Hitro in točno. Po slovensko.

Kongres pen - kluba.

Penklub je mednarodna organizacija pisateljev. Na letošnjem kongresu je bilo zastopanih 52 narodov. Tudi naš narod je bil deležen te časti. Zastopani niso bili Nemci, Rusi, Čehi in Romuni. Tudi Austrija ni imela zastopnika.

V teku razprav so si najbolj kazali jezike Francozi kot zastopniki demokracije in Italijani, ki so oznanjali fašistične ideale. Najhuje so padli po Nemcih — pa največ zato, ker je Židom Hitler nekoliko usta zavezal in mošničke zategnil.

Belgar in Oger sta napadla Jugoslavijo, češ, da omejuje svobodo njihovemu jeziku. Naši delegati so smatrali za primerneje odgovoriti se zlepa z Italijani glede slovenske knjige v Italiji. Preteklo leto je bil prav na intervencijo Marinettija izpuščen na svobodo pisatelj Bevk. Tudi letos so obljubili, da bo storil italjanski penklub, kar se bo dalo, v prid slovenski besedi in črki. Upamo, da se bo dalo kaj, ker je Marinetti, predsednik italj. penkluba, senator.

Nekateri so želeli, da bi naši udarili tudi z betom, pa vemo da take stvari rodijo le slabo kri. Z lepa se v takih razmerah gotovo več doseže kot z grda.

Naš delegat, g. ravnatelj Golja je s svojim obiskom počastil Prosv. društvo in skupno prireditev 6.9. v Acevedo, kjer je tudi podal štiri svoje pesmice in sporočil pozdrave iz domovine in jih tudi sprejel, da jih domovini izroči. Bil je zelo vzhičen nad velikim številom Slovencev, ki so se zbrali tako številno v tujem mestu, tako daleč od doma.

9. 6. zvečer sta gospa in gospod arhitekt Sulčič priredila "umetniški večer" na čast našim delegatom. Poleg delegatov se je zbralo tudi precej drugih odličnih oseb, tudi iz tukajšnjih krogov. Delegati so bili za prijetni večer zelo hvaležni.

17. 9. so odpotovali z francosko ladijo "Campana".

Pozdrav čez morje

Dne 6. sept., ob priliki odkritja spomenika črnogorskemu pesniku Petroviču Njegušu v clevelanskem kulturnem parku je tamkajšnja radio oddajna postaja podala lep jugoslovanski program, ki so ga prinesle tudi mnoge druge radio postaje v državi. Posebno zadoščenje našim rojakom na severu je bilo, ker so program prenašali tudi v domovino. To se je zgodilo prvič. Kdaj bomo pa mi mogli poslati pozdrave čez morje?

Cerkveni vestnik

Služba božja v oktobru:

4. okt. Maša na Saavedri ob pol 11 h.
večernice na Paternalu ob 4 h.

11. okt. Maša na Avellanedi ob 10 h.
Večernice v Villa Devoto ob 4 h.

18. okt. Maša na Paternalu ob 10 h.
Večernice v Saavedri ob 4 h.

25. okt. Maša v Villa Devoto ob pol 11 h.
Večernice na Avellanedi ob 4 h.

Na Paternalu je služba božja na Av. del Campo 1653.

Na Saavedri v cerkvi kolegija na Av. del Tejar,

Na Avellanedi v kapeli Manuel Estevez 630.

V Villa Devoto v cerkvi Versalles (esquina Bruselas in Marco Sastre (6115).

Dopoldansko službo božjo bo vršil navadno g. Doktorič. Popoldansko bom opravil jaz.

Na Avellanedi že poje nov harmonij. Z veliko požrtvovalnostjo so prispevali. Naj vsem darovalec poplača Bog. Treba je nabrati še 100 pesov. Harmonij stane namreč 300 pesov. Zato prosim, da bi še kdo kaj pripomogel.

Hladnik Janez.

Listnica uprave in uredništva

G. Jože Kastelic, izseljeniški duhovnik, se je spet vrnil po enoletni odsotnosti. Z veliko požrtvovalnostjo se je prizadeval za koristi slovenskih izseljencev v Franciji in pozneje 3 leta v Argentini. Z novimi skušnjami ologaten se je spet vrnil med nas s pomočnikom g. Doktoričem. Spoznal je da je treba med tukajšnje slovenske izseljence sina sončne Primorske in je pridobil za to lepo misel g. Doktoriča, ki je večini Primorcev že od doma poznan.

Za tiskovni sklad so prispevali:

Dr. Veljanovič 4. p. Šemole 2 p. Leban, Vodopivec po 1 p. Po 0.50 Kodrič, Kouh, Krpan. Drugi 2 pesa.

Krščeni so bili Marta Elena Jakončič in

Vladimir Osvald Ivan Massikievycz.

Pročili so se Marija Pisot in Janko Pečenko ter

Angela Blažko in Karel Boveon.

Naslov g. Doktoriča in g. Kastelca Jožeta je: Condareo 545. Tel. 63-2435.

Hladnik Janez.

4. okt. maša na Saavedri

Slovenski jezik v goriških in tržaških cerkvah

Dne 26. avgusta je goriški kvestor peklicel k sebi župnika stolnice in cerkve sv. Ignacija (na Travniku), kjer je doslej bila pridiga in petje v slovenskem jeziku. Izjavil jima je, da v goriškem mestu prepoveduje slovenske pridige, petje in sploh rabo slovenskega jezika v cerkvi. To je utemeljeval, češ, da vsi ljudje znajo italijansko. S tem bo prizadetih okrog 10.000 slovenskih vernikov v Gorici.

Do sedaj so svetne oblasti uradno prepovedale slovenski jezik v Slov. Benečiji (32.000 duš), v Trstu (50.000 duš) in tukaj 10.000 duš), tako da je v uzemlju, kjer je okrog 100.000 Slovencev, popolnoma prepovedana raba slovenskega jezika, kar je v opreki s členom 22 konkordata, ki dovoljuje rabo manjšinskega jezika v krajih, kjer biva prebivalstvo neitalijanske narodnosti. Prebivalstvo in duhovščina napeto pričakujeta, kako bo cerkvena oblast odgovorila na ta najnovejši prelom konkordata.

Kakor smo k tej vesti naknadno zvedeli, je bila v Trstu raba slovenskega jezika v cerkvi res prepovedana. Toda ta prepoved je medtem bila že preklicana in so v nedeljo v Trstu že zopet imeli službo božjo s slovensko pridigo in slovenskim petjem. Zato upamo, da bo gorenja prepoved tudi v Gorici preklicana.

Glas domovine in celega sveta

slušate z Superheterodinom ultramodernim
za samo 100 pesov.

Aparat za tukajšne postaje 85 pesov.

Garantiramo jaki glas in dobro delo. Popravila — transformacije
reformiranje elektro in radiotelefonični laboratorij

LEO LAH in JOSE R. CASAL

Donato Alvarez 585, depto. 3

Buenos Aires

Zahtevajte naš brezplačni obisk.

Slovenska kulturna kronika

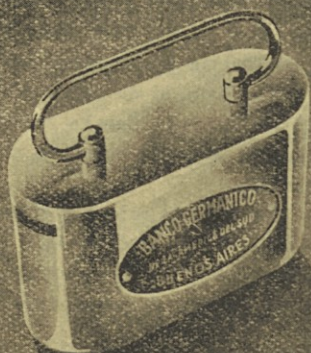
Dne 6. sept. se je v dvorani Acevedo vršila napovedana skupna prireditve. Sodelovalo ni prosvetno društvo I. Na prireditvi je nastopil z nekaterimi svojimi pesnicami tudi slovenski zastopnik Pen kluba, gledališki ravnatelj iz Ljubljane Pavel Golia. Na lepo uspeli prireditvi se je zbralo kakih 800 ljudi.

Istočasno se je vršila obletnica bazoviških žrtev v prostori Prosvetnega društva, pa vsakoletni navadi.

Kdo je odgovoren, da niso nastopila skupno vsa štiri društva, je težko odločiti. Gotovo je, da ni vsa krivda na eni strani.

13. sept. je Slov. Prosv. Društvo priredilo v svojih prostorih igrokaz "Veseli čevljar".

**VPRAŠANJE
PRIMERNEGA
DARILA REŠENO**

Zaroka
Poroka
štoklja
Prvi dan v šolo
Dobro spričevalo
Sv. Miklavž
Božič
Novo Leto
Sv. Trije Kralji
Rojstni dan
God

Hranilček in hranilna
knjižica naše banke z
začetno vlogo od PET
PESOV je najprimer-
nejše darilo v sedanjih
težkih časih, in ob
enem najtrajnejši spo-
min na darovalca.

Banco Germánico

DE LA AMERICA DEL SUD

Av. L. N. Alem 150 - BUENOS AIRES - 25 de Mayo 149-59

**HRANILNICA - DENARNE POŠILJKE -
VOZNE KARTE - IZSELJENSKA POŠTA**

Naše uradne ure: od 8½ do 7 zvečer; ob sobotah do 12½.